

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele v državnem zboru zastopane.

Kos XXV. — Izdan in razposlan dne 12. maja 1870.

67.

Ukaz ministerstva za pravosodje od 28. aprila 1870,

da se v Staremgradu v Dalmaciji ustanovi okrajno sodišče.

Na podlogi §. ^{1a} 2 postave od 11. junija 1868, Drž. zak. št. 59, ustanovljuje se v okolišu Spletskega okrožnega sodišča in Hvarskega preiskovalnega sodišča okrajno sodišče z uradnim sedežem v Staremgradu (Cittavecchia) za politične občine: Starogradsko, Gjelsko, Sveto-Jursko in Vrbovsko, ktere se s tem odločujejo iz zdanjega Hvarskega okrajnega sodišča.

Pozneje se bo dalo na znanje, kdaj začne to okrajno sodišče svoja uradna dela opravljati.

Tschabuschnigg l. r.

68.

Postava od 30. aprila 1870,

o uredbi javne zdravstvene službe.

S privolitvijo obeh zbornic državnega zbora zaukazujem tako le:

§. 1. Višji nadzor nad vsem zdravstvom in vrhovna voditev zdraviteljskih (medicinalnih) reči pristoji državni upravi.

Njeno neposrednje delovanje obsega vsa tista opravila, ktera so ji za to izrečno pridržana, da jih ona oskrbuje, ker so posebno važna za občni stan zdravja.

§. 2. Zlasti je delo državne uprave:

- a) imeti v razvidnosti zdravstveno osebje, kolikor ga je, in gledati na-nj v zdravniškem oziru, kakor tudi skrbeti za to, da se postave o izvrševanju praktike temu osebju dovoljene izpolnjujejo;
- b) opravljati višji nadzor nad vsemi bólnicami, blaznicami, rodilnicami, najdenšnicami in dojnišnicami (hišami za najdence in dojnice), nad cepilnicami, hišami za bolehe in drugimi takimi zavodi ali napravami, po tem nad zdravilnimi vodami za kopanje in pitje (toplicami, slatinami i. t.), in pa dovoljevati ustanovitev takošnih privatnih zavodov;

- c) paziti na to, da se izpolnjujejo postave o nalezljivih boleznih, o endemijah, epidemijah in živalskih kugah, kakor tudi o karantinah in kontumacijah za živino, po tem zastran prodajanja strupa vsakovrstnega in zdravil (lekov);
- d) voditi cepljenje ali stavljenje koz;
- e) uravnovati in prigledovati vse lekarstvo;
- f) zaukazovati in opravljati zdravstveno-policijske obdukcije;
- g) čuti nad ogledovanjem mrličev in skrbeti za to, da se postave o pogrebih, zastran pokopališč, zastran izkopavanja in prepeljevanja mrličev izpolnjujejo, po tem paziti na mrhovišča in konjedernice.

§. 3. Zdravstvena policija, ki je po občinskih postavah občinam odkazana med njihova lastna ali samostojna opravila, obsega sebesno:

- a) Skrb za to, da se izpolnjujejo zdravstveno-policijski zaukazi glede cest, poti, planišč (placov) in trat, javnih zbirališč, stanišč, smradotočij (kloak) in gnojnih jam, tekočih in stoječih vodâ, po tem glede vode za pitje in drugo porabo, glede živeža (ogledovanje živine in mesa i. t. d.) in posod, zadnjič zastran javnih kopeljníc;
- b) skrb za to, da bolniki in poródnice (otročnice) lahko dobé potrebno pomoč, kakor tudi za rešilne pomočke ob naglih smrtnih nevarnostih;
- c) razvidnost najdencev, gluhonemih, blaznih in bebecv (kretinov), kar se jih ne oskrbuje v javnih hišah, kakor tudi pažnjo na te osebe, kako bivajo oskrbovane;
- d) ustanovljevanje, vzdrževanje in prigledovanje mrlišnic in pokopališč;
- e) zdravstveno-policijsko pažnjo nad živinskimi semnji in nad gnano živino;
- f) napravljanje in vzdrževanje merhovišč.

§. 4. V izročnem opravilstvu ali področju ima občina dolžnost:

- a) Izpeljevati naredbe v svojem kraju potrebne, da se nalezljive bolezni odvrnejo ali da se dalje ne razširijo;
- b) skrbeti za to, da se izpolnjujejo zdravstveno-policijski ukazi in predpisi o pogrebih;
- c) opravljati ogled mrličev;
- d) pripomagati pri vseh zdravstveno-policijskih opeljih ali razgledih in komisijah, ki jih politična gosposka na občinskih tleh opravlja, sebesno pri javnem cepljenju, pri izkopavanju mrličev in obdukcijah, in pri naredbah, katerih namen je, ubraniti, da se živinska kuga ne zanese ali da se zatre;
- e) opravljati neposredno zdravstveno-policijsko pažnjo na privatne zdravilnice in roditelnice, kar jih je v občini;
- f) neposrednje paziti na mrhovišča in konjedernice;
- g) podajati občasno politični gosposki zdravstvena poročila.

Postavodavstvu se pridržuje, da določi še druge zdravstvene reči, ki jih imajo občine v izročnem opravilstvu oskrbovati.

§. 5. Deželnemu postavodavstvu se pridržuje, da določi, kako naj vsaka občina sama za se ali pa vkupaj z drugimi občinami napravi vse to, kar je po legi in velikosti okolije, kakor tudi po številu in delu stanovalcev potrebno za zvrševanje zdravstvene policije.

§. 6. Zvrševanje državnih opravil v zdravstvenih rečeh šteje se med dolžnosti političnih gosposk. One imajo pri tem praviloma, predno se dela poprimejo, zaslišavati zvedence (veščake).

Za tega delj obstoje pri političnih gosposkah:

- a) v mestih z lastnimi občinskimi postavami (štatuti) zdravstvene osebe, ki jih občinska zastopstva v službo jemljó;
- b) cesarski okrajni zdravniki (vrači) in kjer je potreba, tudi cesarski okrajni zdravniki za živali pri okrajnih glavarstvih;
- c) deželna zdravstvena svetovalstva, deželni zdravstveni referenti in deželni zdravniki za živali pri političnih deželnih gosposkah;
- d) vrhovno zdravstveno svetovalstvo z referentom za zdravstvene reči v ministerstvu no-tranjih reči.

Druge zdravstvene osebe naj se v javno zdravstveno službo po potrebi in za vsak primerljaj posebej poklicujejo.

§. 7. Cesarski okrajni zdravniki so stalni zdravstveni organi dotičnih okrajnih gla-varstev.

Uradni okraji cesarskih okrajnih zdravnikov, in pa njihovi uradni sedeži ustanovljujejo se ukazoma po zaslišanem mnenju deželnih odborov.

Vsak cesarski okrajni zdravnik stoji neposrednje pod okrajnim glavarjem tistega kraja, kjer ima svoj uradni sedež, mora pa tudi izpolnjevati službena naročila drugih okrajnih gla-varjev, kateri so v njegovem uradnem okraju.

§. 8. Cesarski okrajni zdravnik ima v svojem okraju ta-le opravila:

- a) Po njem opravlja okrajni glavar nadzor nad zdravstveno-policijskimi opravili posa-meznih občin, nad zdravstvenim osebjem svojega okraja, nad izpolnjevanjem zaukazov zoper mazače in brezoblastno ozdravljanje, kakor tudi zastran kupčije s strupom in zdravili, dalje nad zdravilnimi, človekoljubnimi in drugimi v zdravstveno-policijskem oziru pažnji podvrženimi zavodi, nad topicami in zdravilnimi vodami, javnimi in hišni-mi lekarnicami (apotekami), zadnjič nad zvrševanjem zdravju nevarnih obrtov.
- b) Njegova dolžnost je, v tistih rečeh, kjer okrajna glavarstva zdravstvo neposrednje oskrbujejo, pripomagati, in sicer nasvetovati, kako naj se v okraju zdravstvene reči sploh ravnajo, sosebnó pa, kaj naj se stori pri epidemijah, in kjer ni živinskega zdrav-nika, tudi pri epizootijah; če bi pa vsak odlog nevaren bil, tudi na ravnost pod lastno odgovornostjo poprijeti se dela; podajati nasvete o napravi in podelitvi zdraviteljskih obrtov in o uravnavi dotičnih reči, opravljati zdravstveno-policijske preiskave, ki mu se izroče, in o njih svoje mnenje dajati; nabora vojaških novincev udeleževati se, kadar ga dotični organi pokličejo; pozvedovati, kakošen je občni stan zdravja pri ljudeh in koristnih domačih živalih tistega okraja, kaj zdravju škoduje, iua li ljudstvo kake škod-ljive predsodke ali napačne misli glede bolezní in njih ozdravljanja, ter svetovati, kako bi se to dalo popraviti; zadnjič občasno predlagati iz dotičnih poročil in lastnih opa-zeb posneto, po znanstvenih pravilih spisano glavno poročilo o vsem, kar je v zdrav-stveno-policijskem oziru v njegovem okraju spomina vrednega.

Kjer je poseben cesarski okrajni zdravnik za živali, naj on opravlja, kar je nje-govih opravil.

- c) On mora občasno svoj okraj obhajati, in vrh tega tudi za vsak primerljaj posebej, kolikorkrat bo treba.
- d) Cesarski okrajni zdravniki imajo kakor takovi tudi dolžnost, opravljati dela sodnih zdravnikov, za kar bodo dobivali plačilo po pravilu (normalu).

§. 9. V mestu vsake politične deželne gosposke postavi se deželno-zdravstveno svetovalstvo, ter se za trdno ustanovljujete (sistemizirate) službi deželnozdravstvenega referenta, kakor tudi deželnega zdravnika za živali. Vrh tega se odkaže zdravniško pomočno osebje.

§. 10. Deželno zdravstveno svetovalstvo daje svete in mnenja za tiste zdravstvene reči dotične dežele, ki so deželnemu poglavarju v skrb izročene; ono naj se zasliši zlasti zastran vseh reči, ki se deželnega zdravstva sploh tičejo ali ktere — čeravno zadevajo poseben primer ali kak poseben kraj — imajo vendar v zdravstvenem oziru posebno pomenljivost ali važnost, po tem pa tudi, kadar se mesta javne zdravstvene službe po deželi oddajejo; njegova dolžnost je, nabrano statistično gradivo pretehtati, taisto vsako leto v deželnozdravstvenem poročilu povzeti ter po prejetem naročilu ali samo ob sebi nasvetovati, kar je potrebno, da se zdravstvena razmerja poboljšajo in dotične naredbe izpeljejo.

Sejni zapisniki naj se razglašujejo v uradnem časniku, kolikor se s tem ne razžalijo javni, službeni ali privatni oziri.

§. 11. Deželno zdravstveno svetovalstvo podstojí deželnemu poglavarju ter občuje po svojem prvosedniku samo z njim ali pa z njegovim namestnikom.

To svetovalstvo obstojí iz deželnega zdravstvenega referenta, iz treh do šestih rednih udov, ki jih postavlja vlada in kateri zastopajo vse zdravstvo, kakor tudi iz izrednih udov, kateri se k posvetovanju za vsak primer posebej po zaukazu ali z dovoljenjem deželnega poglavarja privzemajo.

Vrh tega sme deželni odbor dva redna uda v deželno zdravstveno svetovalstvo poslati.

Koliko bo rednih udov, in kako se bodo postavljali, to se določuje ukazoma za vsak upravni okoliš posebej.

§. 12. Rednim udom traja urad ali služba po tri leta. Tisti, ki izstopijo, smejo se vnovič postaviti ali naimenovati.

Deželno zdravstveno svetovalstvo voli si prvosednika in njegovega namestnika iz svoje srede.

S posebnim podukom je uravnano, kako deželno zdravstveno svetovalstvo svoja opravila oskrbuje.

Služba uda deželnozdravstvenega svetovalstva je častna služba ter se praviloma zastonj opravlja. Toda za večja dela naj se dajejo nagrade (remuneracije).

Dokler to službo opravljajo, imajo redni udje pravico do naslova „e. kr. zdravstveni svetovalec“.

§. 13. Deželni poglavar daje deželno-zdravstvenemu referentu ta-le dela :

- a) da pazi na to, ali organi k temu poklicani skrbé za izpolnjevanje zdravstvenih postav in ukazov, po tem da čuje nad vsem zdravstvenim osebjem, kar ga je v tisti deželi, nad dotičnimi gremiji in javnimi zdravstvenimi organi posebej, zadnjič nad vsemi zdravstvenimi zavodi, s topicami in zdravilnimi vodami vred;
- b) da občasno in kolikorkrat se sicer potreba nameri, deželo obhaja;
- c) da opravilne spise deželne gosposke, ki segajo v zdravstvo, izdelava in pri dotičnih komisijah sodeluje.

§. 14. Deželnemu živinskemu zdravniku posebej daje deželni poglavar ta-le dela :

- a) da čuje nad tem, kako se izpolnjujejo postave in ukazi zadevajoči živinozdravniško policijo;
- b) da ob določenih časih in kolikorkrat se sicer nameri potreba, deželo prehaja;

- c) da izdelava opravilne spise deželne gosposke, ki zadevajo živinozdravniško policijo, in da pri dotičnih komisijah sodeluje; tudi oskrbuje on
- d) referat o živinozdravniških rečeh v deželnem zdravstvenem svetovalstvu.

§. 15. Pri ministerstvu notranjih reči je postavljeno vrhovno zdravstveno svetovalstvo ter se za trdno ustanovljuje služba zdravniku kakor referentu za vse zdravstvene reči. Njemu se pridodá po potrebi zdravniško pomočno osebje.

§. 16. Vrhovno zdravstveno svetovalstvo daje svete in mnenja za zdravstvene reči krajev in dežel, zastopanih v državnem zboru.

Ono naj se zasliši zlasti zastran vseh reči, ki se nanašajo na zdravstvo sploh ali ktere imajo v zdravstvenem oziru posebno važnost; njegova dolžnost je, nabrano statistično gradivo pregledati in pretehtati ter iz njega sestaviti letno poročilo, ki se razglašuje, kakor tudi po prejetem naročilu ali samo ob sebi nasvetovati, kar je potrebno, da se zdravstvena razmerja poboljšajo. Tudi daje svoje mnenje od sebe, kadar se podeljuje kako mesto javne zdravstvene službe.

Sejni zapisniki naj se razglašujejo v uradnem časniku, kolikor se s tem ne bi žalili javni, službeni ali privatni oziri.

§. 17. Vrhovno zdravstveno svetovalstvo podstojí ministru notranjih reči ter občuje po svojem prvosedniku samo z njim ali pa z njegovim namestnikom.

To svetovalstvo obstojí iz referenta za zdravstvena dela v ministerstvu notranjih reči in najmanj iz šest rednih udov, ki jih postavi vlada in kateri zastopajo vse zdravstvo, kakor tudi iz izrednih udov, kateri se kakor posebni zvedenci ali strokovnjaki k posvetom po zaukazu ali z dovoljenjem ministrovim za vsak primerljaj posebej privzemajo.

Kako se bodo redni udje postavljali, to se ukazoma določuje.

Ministru se pridržuje, da sme tudi druge predelne ali strokovne komisije poklicati, da se posvetujejo o posameznih vprašanjih javne skrbi za zdravstvo.

§. 18. Rednim udom vrhovnega zdravstvenega svetovalstva traja urad ali služba po tri leta.

Tisti, ki izstopijo iz službe, smejo se vnovič va-njo postaviti ali naimenovati.

Vrhovno zdravstveno svetovalstvo voli si prvosednika in njegovega namestnika iz svoje srede.

S posebnim podukom se uravnjuje, kako naj vrhovno zdravstveno svetovalstvo svoja dela opravlja.

Služba udov vrhovnega zdravstvenega svetovalstva je častna služba ter se praviloma zastoj opravlja. To da za večja dela naj se dajejo nagrade.

Dokler to službo opravljajo, imajo redni udje pravico do naslova „c. kr. višji zdravstveni svetovalec.“

§. 19. Minister notranjih reči daje referentu za zdravstvene zadevke ta-le dela:

- a) da izdelava opravilne spise ministerstva, kateri segajo v zdravstvo;
- b) da čuje nad vsem zdravstvenim osebjem, kar ga je, in nad vsemi zdravstvenimi zavodi, kakor tudi nad tem, kako organi za to postavljeni skrbé za izpolnjevanje zdravstvenih postav in ukazov;
- c) da od časa do časa hodi po deželah ogledavat.

§. 20. Naimenovati referenta za zdravstvene zadevke v ministerstvu notranjih reči in deželno-zdravstvene referente pridržuje se cesarju.

Deželne zdravnike za živali postavlja minister notranjih reči, cesarske okrajne zdravnike in okrajne živinske zdravnike pa deželni poglavar.

Redne ude, ki jih vlada poklicuje v deželna zdravstvena svetovalstva in v vrhovno zdravstveno svetovalstvo (§§. 11 in 17), postavlja minister notranjih reči.

Kategorije ali vrste in službeni prejemki vseh teh, ki imajo službo v državnem oskrbovanju zdravstva, razvidni so iz črteža za osebe in plače in njegovega dodatka.

§. 21. Zvršiti to postava naroča se ministru notranjih reči.

V Schönbrunn-u, dne 30. aprila 1870.

Franc Jožef l. r.

Potocki l. r.

Taaffe l. r.

D o d a t e k.

Referent za zdravstvene zadeve v ministerstvu notranjih reči šteje se v status minister-skih svetovalcev, deželno-zdravstveni referenti se štejejo v status mestodržstvenih svetovalcev II. razreda, oziroma vladnih svetovalcev dotične dežele, zdravniški ministerski tajnik v status ministerskih tajnikov, zdravniški koncipisti pri deželnih gosposkah v konkretalni status kon-cipistov njihovih.

Minister notranjih reči postavlja deželne živinske zdravnike v vrsto plače z ozirom na obsežek opravil.

Plača okrajnih zdravnikov se po vsakih petih letih, ki jih v ti lastnosti izpolnijo, povi-šuje za 100 gld. (peteroletne priklade) do skupnega zneska od 1200 gld.

Deželno-zdravstveni referenti razen Dunajskega in Tržaškega dobivajo po 300 gld. krajne priklade na leto, ki se izplačuje mesečno s plačo vred.

Zdravniki in živinski zdravniki, ki služijo na Dunaju ali pa v Trstu pri mestodržstvu, dobivajo stanovnino, izplačevano vsake tri mesece.

Za službene poti ali obhode cesarskih okrajnih zdravnikov in cesarskih okrajnih živin-skih zdravnikov, med ktere se pa ne štejejo poti storjene ob kaki epidemiji in epizootiji, določen je počez neki znesek.

Zastran plačil, ki gredo drugim cesarskim zdravnikom in živinskim zdravnikom zavolj službenih poti in komisij, naj se že opravljajo iz državnega zaklada, iz kakega javnega zaloga (fonda) ali ob strošku kake privatne stranke, po tem zastran službenih poti cesarskih okrajnih zdravnikov za ljudi ali za živino ob kaki epidemiji in epizootiji, kakor tudi zastran nagrad in podporščin za vse cesarske zdravstvene organe naj se ravna po predpisih, ki veljajo pri političnih gosposkah.